

'Stap voor stap.' Mark Rutte genoot van het spel, terwijl hij iedereen verraste

Door [Syp Wynia](#) - 12 juli 2023

Geplaatst in [Dilan Yesilgöz](#) - [Mark Rutte](#) - [RutteVier](#) - [Tweede-Kamerverkiezingen](#)

Mark Rutte lijkt als politicus nog het meest op Ruud Lubbers, de vorige recordpremier. Lubbers beweerde tegen het eind van zijn premierschap (1994), dat hij nadien zou gaan bidden en schrijven, of zoiets. In werkelijkheid probeerde Lubbers zo'n beetje iedere internationale topfunctie te krijgen die er te vinden was. Dat mislukte overigens twee keer (EU, Navo) en bij de VN werd hij ontslagen vanwege grensoverschrijdend gedrag dat toen nog niet zo heette. Bij ons, althans.

Dat Mark Rutte beweert dat hij de politiek verlaat hoeft, zo bekeken, niet te betekenen dat hij echt helemaal weg is als zijn vierde kabinet in de loop van volgend jaar ook in demissionaire staat verdwijnt. Nadat Lubbers internationaal overal mislukt was, begon hij zich net zo makkelijk weer met de nationale politiek te bemoeien. Sterker nog: Lubbers plaveide als informateur in 2010 de weg voor het eerste kabinet-Rutte, om daar vervolgens spijt van te krijgen en er vanuit de coulissen als CDA-coryfee alles aan te doen om de vorming van datzelfde kabinet te torpederen.

De regie in handen

De premierscarrière van Mark Rutte begon toen, in 2010, minstens zo turbulent als die nu gaandeweg tot een eind lijkt te komen. Maar het heeft er alle schijn van, dat Rutte deze keer de regie volledig in handen had. Nadat zijn partij voor het eerst sinds 2009 tegen hem in opstand kwam – over asiel – beloofde hij de asielstroom te verminderen. De nieuwe leidster van de ChristenUnie, Mirjam Bikker, bleek het ideale struikelblok, want vol van idealen, principes en getuigenispolitiek.

'Stap voor stap.' Mark Rutte genoot van het spel, terwijl hij iedereen verraste

Daags voor de kabinetsval slalomde Rutte zich weer eens door de Haagse journalisten. De oprechte Rutte-watcher viel het op dat de premier in tegenstelling tot de andere, zorgelijk kijkende bewindslieden welgemutst was. Terwijl hij zijn mantra 'stap voor stap' prevelde rolde er een kort pretlachje over zijn lippen. Naar wij nu weten was hij inderdaad stap voor stap bezig. Eerst zou de ChristenUnie de door VVD en CDA gewenste beperking van de gezinshereniging blokkeren. Daarop zou hij concluderen dat de basis voor het kabinet was weggefallen.

Een paar dagen later zou hij vriend en vijand verbijsteren met de mededeling dat hij de politiek verlaat, na dertien jaar - en meer - premierschap en na zelfs 17 jaar leiderschap van de VVD.

Rutte kwam met die mededeling terwijl met name links op het punt stond de stormram op hem los te laten, maar in plaats daarvan was er de aaneenrijging van loftuitingen, al werden die gevolgd door plichtmatige aanvallen, bij wijze van start van de verkiezingscampagne. En weer glom Mark Rutte, en genoot hij met volle teugen. Van de warmte, maar - we leren hem steeds beter kennen - ook zeker van het spel: 'stap voor stap'.

Voordat Rutte het vliegtuig naar de Navo-top in Litouwen nam om zich daar weer in een rondje afscheidsfelicities te wentelen, deelde hij nog twee tikken uit in de Tweede Kamer. De eerste was er voor D66'er Jan Paternotte, een begaafd politicus die er ook een handje van heeft bij anderen het bloed onder de nagels vandaan te halen.

Paternotte beweerde dat Rutte doelbewust het kabinet - een stevig D66-getint kabinet, zoals iedereen weet - op het spel te hebben gezet en zo het land te hebben benadeeld. Het venijn spoot vanuit vak-K toen Rutte de D66'er de les las.

De liefde voor D66 is bekoeld

Diezelfde ochtend had Sigrid Kaag Rutte verteld dat het denkbaar was dat D66-Kamerleden voor een motie zouden stemmen waardoor hij zelfs als demissionair premier nog zou worden weggestuurd. Jarenlang werd Rutte in de lucht gehouden door D66. In ruil maakte Rutte van zijn VVD een soort D66. Op de middag van 10 juli 2023 werd duidelijk dat de liefde tussen D66 en Mark Rutte voorbij is. En die van de VVD voor D66 mogelijk ook.

Het tweede tikje, Ruttiaans terloops, was de opmerking dat het hele onderhandelingsproces binnen het kabinet over het beoogde migratiepakket geleid was door de VVD-minister van Justitie, Dilan Yeşilgöz-Zegerius, van wie Rutte zei dat die 'iets rechtser in de VVD staat dan ikzelf'. Zulke dingen zegt Mark Rutte normaliter nooit.

Ik kan het faliekant mis hebben - de verrassingen tuimelen dezer dagen over elkaar heen - maar dat was nou net wat er nog nodig was om Yeşilgöz te lanceren tot de volgende lijsttrekker van de VVD. Terwijl ik dit schrijf is er ook niemand anders die redelijkerwijs nog meer in aanmerking komt voor het VVD-lijsttrekkerschap.

'Stap voor stap.' Mark Rutte genoot van het spel, terwijl hij iedereen verraste

Maar veel idealer kan het ook niet voor de VVD: na een kabinetscrisis over asiel gaat de VVD de verkiezingen in met een voormalige asielzoekster (ze was 8 jaar toen ze naar Nederland kwam) die strakker in het asieldebat staat dan Rutte zelf. Er is Rutte veel verweten, met reden, dat hij van de VVD een wrak zou achterlaten, maar hij lijkt wel degelijk over de campagne te hebben nagedacht.

Ik, en met mij veel andere auteurs van *Wynia's Week*, heb de afgelopen jaren veel woorden gewijd aan Mark Rutte: de premier, de VVD-leider, de lenigste leider ooit, de man die met het mandaat van rechtse stemmers links aan de macht hielp. Ik heb er talloze spreekbeurten over gehouden. Ik heb zelfs twee boeken over de Rutte-jaren geschreven: een wonderlijk stuk vaderlandse geschiedenis waar historici nog een kluif aan zullen krijgen.

De kiezer telde niet echt mee

Ik kan al die verhalen hier niet over doen. Ik verwijs u graag naar [mijn artikel van eerder deze week](#), waarin ik voorspel dat met het einde van Rutte Vier er nu ook een kans is dat Den Haag weer eens naar de kiezers gaat luisteren, want dat was niet Rutte's sterkste kant. Rutte keek immers vooral naar het bijeenhalen van een groepje partijen dat hem een redelijk stabiele machtsbasis kon verschaffen. En dat is iets anders dan in de eerste plaats verkiezingsuitslagen respecteren.

Ik verwijs over dat onderwerp ook graag naar [het video- annex podcastgesprek](#) dat Pim van Galen en ik begin mei voerden naar aanleiding van mijn nieuwste boek, dat de titel [70. Actieve herinneringen aan een gaaf gidsland](#) draagt.

En tenslotte noem ik nog [het stuk](#) dat ik begin februari aan Rutte en diens falende 'actieve herinneringen' wijdde. En daarmee doe ik al die auteurs van *Wynia's Week* - zoals Eduard Bomhoff, Paul Verburgt, Pieter de Jonge, Roelof Bouwman [en anderen](#) - tekort, die het fenomeen Rutte de afgelopen jaren trefzeker op de hielen hebben gezeten.

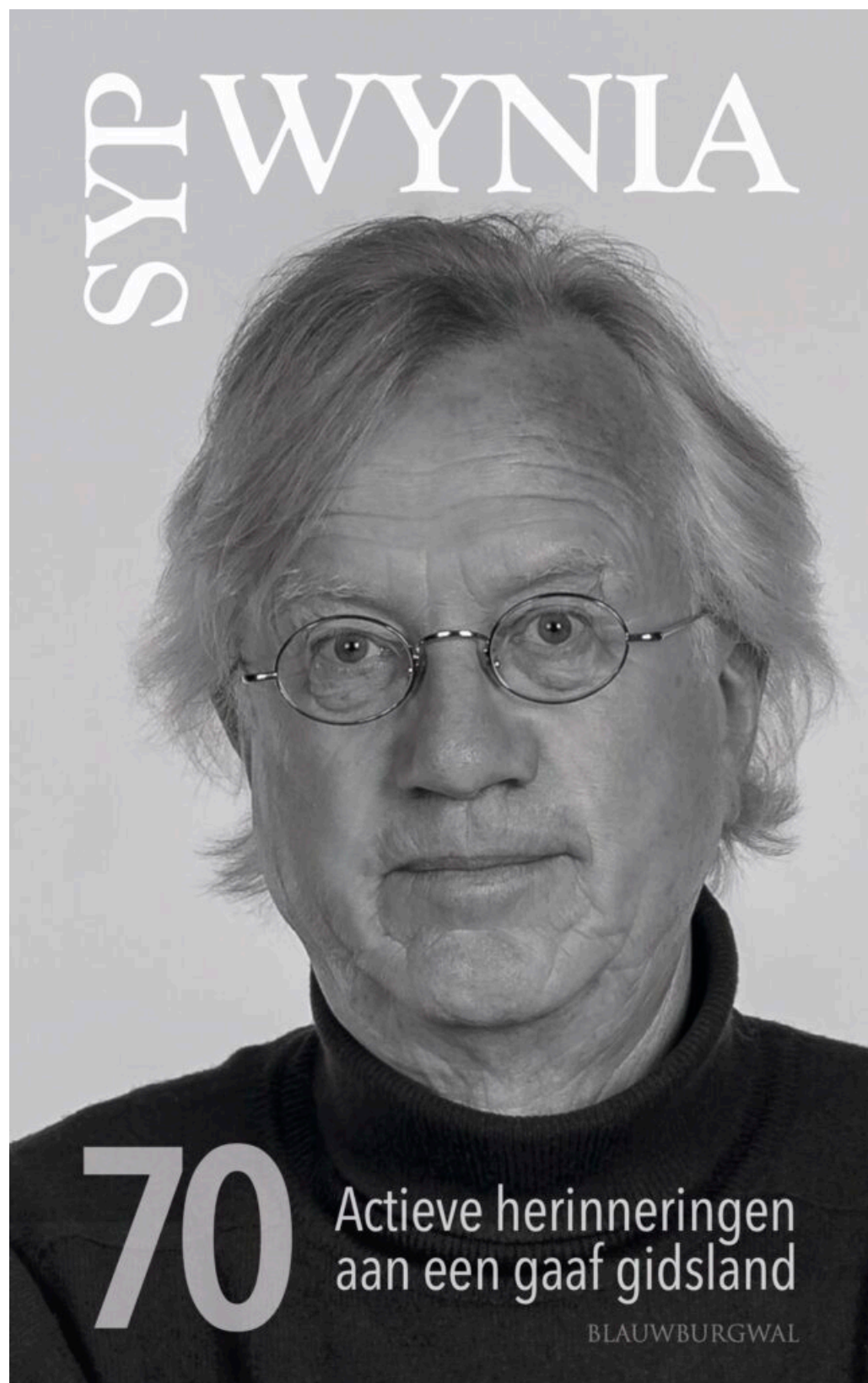
We zullen hem nog gaan missen, al is hij nog een hele tijd onder ons. 'De kist staat nog boven de grond,' zoals Rutte zelf grapte.

Syp Wynia is hoofdredacteur van *Wynia's Week*. Hij schreef twee boeken over de Rutte-jaren: '**Tegen de onzin**' <https://www.wyniasweek.nl/product/tegen-de-onzin/> (2020) en '[70. Actieve herinneringen aan een gaaf gidsland.](#)' (2023). Deze boeken zijn overal te koop of te bestellen, onder meer in [de winkel van Wynia's Week](#).

Wynia's Week verschijnt iedere woensdag en zaterdag. Tientallen vooraanstaande auteurs brengen verrassend nieuws en scherpe achtergronden. De lezers, kijkers en luisteraars maken dat met hun vrijwillige bijdragen mogelijk. Bent u al donateur van *Wynia's Week*? [Doneren kan HIER](#). Hartelijk dank!

WYNIA'S WEEK

'Stap voor stap.' Mark Rutte genoot van het spel, terwijl hij iedereen verraste

WYNIA'S WEEK

'Stap voor stap.' Mark Rutte genoot van het spel, terwijl hij iedereen verraste

WYNIA'S WEEK

'Stap voor stap.' Mark Rutte genoot van het spel, terwijl hij iedereen verraste